

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 9/II.

Dopisujte v list! Dopisnik delavskega lista je sodrug, ki z delavstvom živi, z njim dela, svoj razred ljubi, ga skoz in skoz pozna in prisluškuje vsem tokom v delavskim življenju ter z ljubeznijo poroča o vsem, kar delavska množica misli, čuti in doživlja.

Leto II

LJUBLJANA, 8. januarja 1925.

Stev. 2.

Po praznikih.

Božični in novoletni prazniki so za nami. Dobro je, da se ob tej priliki zamislimo malo nazaj v vse božične praznike, ki smo jih dolejš preživeli v Jugoslaviji. Za delovno ljudstvo je priporočljivo, da pomisli na preteklost, da bi moglo hoditi po pravi poti v bodočnost.

Sedem praznikov smo že preživeli v monarhiji SHS.

O božičnih praznikih l. 1918 je osredila delovno ljudstvo Jugoslavije beograjska vlada, v kateri so sedeli radikali, demokrati (za slov. demokrate dr. Kramer) in klerikalci. Prva kontrarevolucionarna vlada v Jugoslaviji. Klerikalcem tedaj še na misel ni prišla avtonomija — oni so vladali skupaj z žerjavimi demokrati in radikali proti delovnemu ljudstvu, ki je zahtevalo svobode in kruha in se zbiralo pod en bojevni prapor v znamenju srpa in ključa. Srbska, slovenska in hrvaška gospoda se tedaj ni prepirala za centralizem in federalizem; kajti tedaj je bilo v nevarnosti gospodstvo meščanstva in meščanstvo vseh narodov in „plemen“ je bilo enotno proti delavcem in kmetom Slovenije, Hrvatske, Srbije...

Ob božičnih praznikih l. 1919 je vladala nad delovnim ljudstvom SHS monarhije demokratsko-socialistična vlada. Slov. demokrat Kramer je ostal v vladi, samo da je na njegovi levici mesto dr. Korošca sedel tedanji voditelj slovenske socialne demokracije — Tone Kristan. Ljudstvo je bilo vedno bolj nezadovoljno, naval delavskega razreda na meščanske utrdbe je bil vedno močnejši in gospoda je sklenila, da pokliče v vlado socialno demokracijo, da pomaga ona udušiti gibanje proletariata. In socialna demokracija je poslušala nalog buržuazije, in se zvezala z njo za hrbotom proletariata...

O božičnih praznikih l. 1920 je bila vladna kriza. Od vlade se je poslovil dr. Korošec, potem ko je omadeževal sebe s krvjo lačnih železničarjev. On je pomagal utrditi SHS monarhijo, vreči do tedaj zmagojuči proletariati v defenzivo in zagotoviti nadvlado srbske gospode. Korošec, „vodja slovenskega naroda“, je utrdil centralizem in omogočil nadvlado srbske gospode, ki je tedaj sklenila, da lahko že sama prevzame vlado v svoje roke, potem ko ji je S(tranka) L(judskih) S(leparjev) in socialna demokracija pripravila tla.

Delovno ljudstvo Slovenije bi moralo tedaj Korošca in Kristana križati, pa jih ni, temveč jim je v bodoče še bolj zaupalo svoje usodo, tako da je delovno ljudstvo križal „voditelja“ Korošec. Srbska buržuazija je izdala proti proletariatu Obznano, potem ko je Korošec opravil svoje rabeljsko delo nad delavstvom...

O božičnih praznikih leta 1921 je pel nad delovnim ljudstvom bič vlade Pašiča-Davidoviča - Puolja - Žerjava - muslimanov (Spaho). Pod streho je že bila vidovdanska ustava in zakon o zaščiti države. — Narodni socialisti so glasovali za ta zakon, po katerem je bilo do danes že 15.000 ljudi preganjanih, zaprtih, izbičanih...

O božičnih praznikih l. 1922 je osredila lačno, boso, brezpravno delovno ljudstvo čista Pašičeva volivna vlada. Klerikalci, socialdemokrati, narodni socialisti,

Kandidatna lista Delavsko-Kmetskega Republikanskega Bloka za volilno okrožje Ljubljana-Novomesto (Kranjsko).

Nosilec liste:

Makuc Ivan, železničar v pokoju, Ljubljana.

Okraja Črnomelj in Novomesto (vezana):

Kandidat: **Jerman Ivan**, posestnik, Črnomelj 195.

Namestnik: **Kmetič Leopold**, posestnik, Črnomelj 165.

Okraja Kamnik in Kočevje (vezana):

Kandidat: **Vrhovec Franc**, zidar, Ljubljana.

Namestnik: **Šimnovec Andrej**, delavec, Vodice 36.

Okraja Kranj in Logatec (vezana):

Kandidat: **Osterc Rajko**, tapetnik, Ljubljana.

Namestnik: **Podlipnik Franc**, delavec, Tržič 102.

Okraj Krško:

Kandidat: **Martinšek Ivan**, kmet, Vrhovo 26, p. Radeče.

Namestnik: **Kragelj Franc**, rudar, Krmelj 37, p. Št. Janž.

Okraj Litija:

Kandidat: **Čebin Matevž**, rudar, Arziše 58, p. Zagorje ob Savi.

Namestnik: **Hrast Albin**, kmet, Vir 10, Stična.

Ljubljanska okolica in Radovljica (vezana):

Kandidat: **Žorga Jakob**, strojevodja, Ljubljana.

Namestnik: **Ferčej Matevž**, delavec, Jesenice.

Kandidati niso od nikogar postavljeni, temveč so bili vsi *izvoljeni* na konferencah.

To je lista, za katero bo 8. februarja glasoval vsak delavec in republikanski kmet Na listi je *devet* delavcev (med njimi *rudarji* in *železničarji*) in *štiri* kmetje. Na listi ni nobenih „učenih“ dohtarjev, žurnalistov in goljufov, kot so to na klerikalni in Prepeluhovi listi, ampak so *sami delavci in kmetje, ki so že z dejanji dokazali, da so vneti borci za delavsko-kmetsko stvar* do njene popolne zmage. Makuc, Vrhovec, Osterc, Čebin in Žorga so bili že nešteto krat v zaporih, preganjani in odpuščeni, ker so se neustrašeno borili za pravico. Tudi drugi so že mnogo žrtvovali v boju za osvobojenje delavcev in kmetov, za delavsko-kmetsko republiko. Ali niti eden od njih ni klonil, temveč še bolj so se zavzeli za pravico. In v boju za zmago delovnega ljudstva bodo vztrajali do konca.

Vsak delavec in republikanski kmet bo torej 8. februarja glasoval za to listo, ker se nahajajo na njej sami ljudje, ki so že dokazali, da jim je stvar delavcev in kmetov, delavsko-kmetska republika res pri srcu in da se za njo dejansko in uspešno borijo.

Edino to je lista delavcev in kmetov Slovenije.

Listo za Štajersko bomo objavili v prihodnji številki.

8. februarja bo vsakdo glasoval za
MAKUCA.

8. februarja bodo **vsii železničarji** volili
MAKUCA.

8. februarja bodo **vsii rudarji** volili
MAKUCA in ČEBINA.

Laživoditelji slovenskega proletariata Klemenčič in Fabjančič sta pognala tedaj zaplenjeni ljubljanski proletariati klerikalcem v žrelo. Leto 1920 je Korošec dal streljati železničarje, l. 1922 sta mu privedla delavce v žrelo Klemenčič in Fabjančič. Klerikalci niso mogli pričakovati

lepšega božičnega darila, kot je bila Zveza delovnega ljudstva v Ljubljani. Za novoletno darilo sta pa hotela izročiti ta dva -čiča proletariati „socialističnim“ birokratom, koritarjem, bivšim ministrom in radikalskemu agentu Štefanoviču. Tu jima pa je izpodletelo — proletariati je izpregledal, ali precej kasno. Žalosten božič je bil to... V znamenju ričeta se je pričelo novo leto.

Za božič l. 1923 je še vedno vladala Pašičeva radikalna vlada. Podpirali so je klerikalci in Radič. Podpirali so jo na podlagi Markovega protokola. SLS, „predstavnic slovenskega naroda“ je drugič prodala Slovence srbski radikalski gospodi za — skledo leče... Slovensko delovno ljudstvo pa še vedno ni spregledalo.

In letos!

Letos je delila „mir ljudem“ Pašič-Pribičevićeva vlada z grožnjo, da po obznani nad celokupnim proletarskim razredom napove obznano nad hrvaškim narodom. In klerikalci so s svojim plazenjem po trebuhu omogočili tako vlado, ki napoveduje večini prebivalstva Jugoslavije diktaturo. Napoveduje jo zato, ker misli, da stoji ljudje še vedno za dr. Korošcem, ki je vedno pripravljen prodati delovno ljudstvo. Ali delovno ljudstvo polagoma spoznava vlogo Korošcev, Prepeluhov in podobnih Judežev ter se torej zbira okrog

Delavsko-kmetskega Republikanskega Bloka

ki vodi delavce in kmete v boj za zmago socialne in nacionalne svobode, za dosego kruha in miru, za zmago pravice, za zmago zatiranih in teptanih. Sedmi božič, sedmo novo leto, sedmi križ na ramenih delovnega ljudstva Slovenije, Kristus je omagal pod enim križem. Delovno ljudstvo ni omagalo pod sedmimi... Šibko je še to delovno ljudstvo, ali vendar-le močno. Morda bo pod težino sedmega križa spregledalo...

V zaporu sede Sedej, Fric, Strojini in drugi, v Trbovljah leži Fakin in drugi, na ljubljanskem pokopališču leže 14 žrtev klerikalnega rabelstva, v Zagrebu se obrača v ozki rakvi Aliagič... Številni križi... Tisoči brezposelnih, raztrganih, gladnih. Kmet se pogreza v dolgovi in davkih.

Težka in huda je križeva pot delovnega ljudstva Slovenije, hujša in bolj krvava, kot je bila križeva pot Jezusa Kristusa, ki so ga pred 1925 leti povili v plenica...

Delovno ljudstvo Slovenije še ni imelo v Jugoslaviji božiča in novega leta. Tudi letos je imela božič le buržuazija.

Minul je sedmi božič sedemkrat bičnega delovnega ljudstva, ki polagoma spregledava in gre na pot, ki mu jo kaže Delavsko-kmetski republikanski blok, na pot — osvobojenja, na pot božiča — vseh zatiranih in izkoriščanih...

To so moje misli po katoliških praznikih 1924/25.

Katilina.

Proč z „zakonom o zaščiti države“!

(Ob razpustu HRSS)

PPŽ vlada se je odločila za razpust HRSS. Pred štirimi leti je buržuazija razpustila komunistično stranko misleč, da bo s tem uničila razredno delavsko

gibanje. Za letošnje novoletno darilo je srbska buržoazija razpustila HRSS, zaplenila njeno premoženje, ustavila liste in aretirala nekaj voditeljev v nadi, da bo s tem zlomila gibanje Hrvatov proti srbski nadvladi in za samostojno hrvatsko republiko.

Obznana, zakon o zaščiti države, preganjanja, odpuščenja, aretacije, krute obsodbe, obešanja, streljanja — vse te barbarske metode naše buržoazije niso uničile delavskega gibanja. Nasprotno! Iz vrst bojevnega proletariata so izginili oni, ki so se hoteli v tem gibanju leosebno, materielno okoristiti, niso pa bili pripravljeni, da se za sveto proletarsko stvar žrtvujejo. Ljulika se je ločila od pšenice. Zdravo jedro je ostalo in okrog tega kadra se zbirajo vedno bolj zavedne delavsko-kmetijske množice, ki bodo končno zmagale, ker morajo zmagati.

Sedaj je raztegnjen zakon o zaščiti države na HRSS, na stranko hrvatskih kmetov. Ta zakon je zadel sedaj ono stranko, ki ni hotela ničesar slišati o tem, da se je treba boriti proti temu izjemnemu zakonu, češ, da je naperjen samo proti komunistom. Radič se je bahal na javnih shodih, da je HRSS pomagala uničevati komunizem. Tega istega Radiča in njegovo HRSS je sedaj zadel ta „protikomunistični“ zakon. Vsakdo, in tudi Pribečević-Zerjavovo „Jutro“ ve, da Radič ni boljševik in da nikdar boljševik ne bo; PP Žejevci vedo, da HRSS, ki je proti militarizmu in nasilju ustanavljala tamburaška društva pod banderami z Marijino podobo in napisom: „Živela republika!“, da je taka stranka vse prej kot boljševiška. To ve PPŽ absolutistični režim prav dobro. HRSS ni razpuščena zato, ker je šel enkrat Radič v Moskvo in se baje zvezal z boljševiki, — ker se v resnici nikdar ni — ampak HRSS je razpuščena zato, ker srbska buržoazija noče dati vajeti iz rok, ker hoče PPvlada z nasiljem uveljaviti nadvlado srbske kapitalistične in militaristične gospode. HRSS je razpuščena, ker je vodila *mirotvoren* (ne revolucionaren) boj Hrvatov proti srbski nadvladi. S tem je srbska buržoazija ponovno dokazala, da se ne bo umaknila volivnim kroglicam, da se ne bo udala izvoljenim poslancem, ampak da se bo udala šele tedaj, ko bo *bojevna sila* združenih delavcev in kmetov večja, kot sila reakcije.

Te volitve ne bodo nič odločile. Ampak glasovi, oddani za boj proti PPŽ absolutističnemu režimu bodo pokazali, koliko je delovno ljudstvo vztrajalo kljub vsemu terorju v boju za svoje pravice.

Kaj bo povzročil razpust HRSS? V HRSS se bo razčistilo. Bogataši in drugi paraziti v stranki bodo odpovedali. 22 poslancev je že odstopilo, za Radiča samega se še ne ve, ali se bo uplašil ali ne. Sicer pa je to postranska stvar. Marsikdo bo odpovedal — ali hrvatski kmet in delavec bosta vztrajala in se bosta združila ter *postrila svoj boj* proti reakciji v spoznanju, da je skupen sovražnik delavca in kmeta — buržoazija. Kmet se bo poslovil od meščanskih, gosposkih strank in bo podal roko proletariatu.

Hišna preiskava je bila tudi pri Prepeluhu. In Prepeluh je prepričal policijo

in policija sama se je prepričala, da je Prepeluh popolnoma nedolžen kraljev republikanec in ga je pustila v miru. Prepeluh, ki je sam dajal brzojavno zapirati rudarje, pač ne more biti nevaren gospodi, ki biča danes delovno ljudstvo.

„Socialist“ je ob razpustu HRSS prvič v življenju soc. demokracije zapil: Dol z zakonom o zaščiti države! Mogoče bo to zapila tudi „Nova Pravda“, glasilo narodnih socialistov, ki so glasovali za ta izjemni zakon. Hinavci! To jim ne bo pomagalo. Ljudstvo bo sodilo tudi one, ki so kakorkoli pomagali absolutizmu na noge „Slovenec“ udarja istočasno proti reakciji in boljševikom. To je stara klerikalna taktika: Streljati železničarje, zapirati delavske organizacije, govoriti o poštenosti in pravici — in v dejanju pa deliti najhujšo krivico.

Zakon o zaščiti države, absolutizem, teror PPžvlade, izdajalska in hinavska vloga klerikalcev, socialpatriotov in narodnih socialcev — vse to bo združilo delavce in kmete v *enotno bojevno zvezo proti reakciji in nasilju gospode! za svobodo delavcev in kmetov v svobodni delavsko-kmetijski republiki.*

Svojih zahtev pa niti kmetje, niti delavci ne bodo dosegli in uveljavili s tamburicami, rožnimi vencami, Marijinimi družbami, s klečeplaztvom in strahopetnostjo, temveč le z bojem.

To je menda dovolj jasno dokazala nova uporaba zakona o zaščiti države proti hrvatski kmetijski stranki.

Srbska buržoazija je z novim letom udarila po kmetu, bolgarska in rumunska gospoda uganjata najhujša nasilja nad kmeti in delavci, italijanski fašisti hočejo z umori in požigi podaljšati Mussolinijevo diktaturo. Meščanska „demokracija“ je povsod napovedala diktaturo nad delavci in kmeti — in ti jo bodo zlomili s solidarnostjo v požrtvovalnem boju. In tedaj bodo padli meščanski izjemni zakoni.

Sedej ne sme kandidirati.

V zadnjem trenutku smo prejeli vest, da je mariborsko okrajno sodišče odbilo kandidaturo našega sodruga — *jetnika Alojzija Sedeja*. Razlog je ta, da je s. Sedej obsojen na težko ječo in da se ta težka ječa razlaga kot robija; kdor pa je obsojen na robijo, ne sme kandidirati.

Ves slovenski proletariati obsoja ta ukrep. Baš radi tega, ker je bil sodrug Sedej obsojen na težko ječo radi govora v delavsko-kmečki republiki, ker je s. Sedej z dejanji dokazal, da je vreden zaupanja delovnih množic Slovenije — ga je razredozavedni proletariati kandidiral pri državnozbornih volitvah, da z glasovanjem za s. Sedeja izrazi svoj odpor proti režimu in svojo voljo za doseg delavsko-kmečke republike. Konferenca štajerskega proletariata ga je enoglasno ob velikem navdušenju vseh delegatov postavila za nosilca liste na štajerskem. Sodrugi na Gorenjskem so ga kandidirali za ravnatelj okraj, ravnatko je bil postav-

ljen v ljubljanski okolici in v Ljubljani sami. Delavstvo je hotelo glasovati za svojega voditelja, za jetnika Sedeja. Biriči so to preprečili!

Onemogočeno nam je, kandidirati sodruga Sedeja. Toda glasovi, ki bodo padli za Delavsko-kmečki republikanski blok, bodo glasovi za s. Sedeja in za njegovo idejo, za delavsko-kmečko republiko.

Omeniti je treba tudi nesramno postopanje letniške uprave v Mariboru. Ravnatelj kaznilnice je prepovedal obiskati s. Sedeja, ko je prišel v Maribor naš delegat, da se pogovori z njim glede kandidature. Odklonil je vsak pogovor. Še v Makedoniji se s političnimi jetniki ravna drugače.

Proletariat Slovenije ne sme pozabiti osmega februarja na beli teror in njegove žrtve. —

V prihodnji številki objavimo že kandidatno listo Delavsko-kmečkega republikanskega bloka.

Tako je v kulturni Sloveniji.

Srbija je znana po tem, da se tam silno nečloveško postopa z jetniki. Ali „kulturna“ Slovenija jo hoče prekositi. V mariborski kaznilnici je sodrug SEDEJ, s katerim se ne postopa kot s političnim jetnikom, ampak kot z navadnim zločincem.

Dovoljuje se mu le en obisk na tri mesece in eno samo pismo na šest tednov. Vsa druga pisma se mu ne izročijo.

Celjska jetnišnica je dovolila, da smo tamkaj zaprtim sodrugom poslali božična darila — mariborska kaznilnica tega ni dovolila!

Tako se ne postopa s političnimi jetniki niti na Balkanu, še manj v takozvanih kulturnih državah.

Sodrugi, lajšajte trpljenje svojega borca s tem, da zbirate prispevke za njegovo družino in da delate za delavsko-kmetijski republikanski blok!

Zakaj še ni izšla brošura Prvi junij.

Mnogi sodrugi iz različnih krajev vprašujejo, zakaj brošura „Prvi junij“ še ni izšla, in z nestrpnostjo čakajo, kdaj jo prejmejo. Brošuro bi danes lahko že bral vsak, ko bi ne naleteli na ovire, ki nam jih delajo tiskarne in pa oblasti. Hoteli smo dati brošuro v tisk ljubljanskim tiskarnam, toda one so kratkoma odklonile, ker ne marajo tiskati resnice o fašistovskih zločinih na dan prvega junija v Trbovljah. Napovedale so nam pravi bojkot in zato smo si morali poiskati tiskarno drugod.

Brošura se je že stavila, ko je bil ravnatelj mariborske ljudske tiskarne poklican na policijo, kjer mu je policijski komisar sporočil, da je tiskanje te brošure o poteku sodne razprave na povelje notranjega ministra — *prepovedano*. Tiskarna naj predloži policijskemu komisariatu rokopis in imena založnikov brošure, sicer zna tudi tiskarna sama trpeti posledice.

Ta korak je nasilje ne samo nad tiskarno in ne nasprotuje samo tiskovnemu zakonu, nego pomenja nasilje nad celokupnim proletariatom. Prvega junija je tekla delavska kri, po prvem juniju so se polnili zapori s proletarci in zdaj, ko je prišlo na dan zločinstvo Orjune, zdaj se ne sme povedati in razodeti resnice o prvounijskih dogodkih. Zapori so se smeli polniti, razsodba se je smela proglasiti, toda delovno ljudstvo ne sme zvedeti, zakaj in kako. „Jutro“ je prinašalo cele kolone laži o trboveljskih dogodkih, stenografski zapisnik sodne razprave je prepovedan. Kakor Mussolini v Italiji zaplenjuje časopise, ki so proti njemu, tako se v Jugoslaviji zatira proletarski tisk.

Zahteva policije nasprotuje vsem zakonom in vsled tega se tiskanje brošure ne more ustaviti. Toda v Eshaeziji je vse mogoče, ker zakon je tak, da se zakon ruši. Spomnimo se na pesmi „Plamteči okovi“ Mila Klopčiča, ki jih je policija zaplenila in šele pozneje dovolila, a zoper to dovoljenje je v celjskem procesu godrnjal in zabavljaj državni pravdnik dr. Rus.

Usta nam režim ne bo zamašil. Naš klic in naš poziv na boj proti jugofašizmu bo odmeval vedno povsod. In kri sodruga Fakina ter drugih vpije... Brošura bo izšla.

Vsi na volišče!

Iz mnogih krajev nam dospevajo vesti in čujemo izjave delavcev in kmetov: Volitve so švindel! Volitve ne pomagajo nič! Čemu gremo v volitve?

Kakor nas veseijo take izjave, ki pričajo, da se je ljudstvo iztreznilo in da ne veruje več v volitve in v parlamentarizem, ki ga obožujejo in hvalijo socialisti vseh diak, — vendar se skriva v takih izjavah tudi nevarnost, da delavci in kmetje ne priznavajo volitvam sploh nobene važnosti in da zaradi tega sploh ne volijo, „ker nič ne pomaga“.

Kakó nevarne so lahko take izjave, vidimo takoj, če se vprašamo: Komu pa pomagamo, če ne gremo na volišče vreči gumijasto kroglico? Komu pomagamo iz zadrege, če delavci in kmetje ne volijo svojo stranko, ki je proti gospodi? Ali so s tem storili kaj dobrega za svojo stranko? Nikakor ne. Pač pa pripomorejo gospodi, ki nas bi še bolj tlačila, če delovno ljudstvo ne bo glasovalo za svojo listo in ker bo gospoda potem razdelila med seboj poslanske mandate in delala brez kontrole in brez odpora delavskih in kmečkih množic.

Kdor ne gre na volišče, podpira kapitalistične stranke in slabi revolucionarne vrste. Buržoazija bi se veselila, če bi zavedni delavci in kmetje ne vrgli kroglice v skrinjico Delavsko-kmečkega republikanskega bloka, ker ne bi imela nobenega nasprotnika in ker bi ne bilo nikogar v parlamentu, ki bi zastopal delavske in kmečke interese.

Na volišče je treba iti, čeprav z volitvami samimi še ne bomo dosegli odpravo davkov, povišanje plač, uničenje fašizma, kontrole nad produkcijo in drugo. Volitve samo nam tega ne bodo pri-

Agrarno vprašanje v Sloveniji.

Ing. D. Gustinčič.

(Nadaljevanje.)

Ta naša razdelitev ni slučajna, temveč ima svojo gospodarsko in proizvodno podlago. Danes je v znanstvu narodnega gospodarstva splošno priznано, da je potrebno za normalno evropsko življenje kmečkega prebivalstva najmanj en hektar zemlje povprečno, ali za družino pet hektarov povprečne produktivne zemlje. Ta povprečnost se nanaša namreč na kakovost zemlje, različnost nasadov in veličino kmetijskih družin. Zemlja mora biti torej povprečno (srednje) dobra, mora biti sposobna za potrebne nasade (tudi drva, torej tudi nekaj gozda) in poleg tega računamo, da štejejo družine povprečno po pet članov. Posestvo (obrat), ki torej nima 5 ha povprečne zemlje, navadno ne more normalno prerediti in preskrbeti kmetijske družine. Taka družina nima svojega „ekstencnega minimuma“, t. j. najskromnejših sredstev za pokritje svojih potreb. Njeni člani ne morejo živeti samo od obdelovanja svoje zemlje, temveč si morajo iskati drugod svojega zaslužka: ali v kaki domači obrti, ali pa kot delavci na tuji zemlji ali v tovarni.

Take kmete, ki niso niti popolnoma kmetje, niti popolnoma delavci, ampak pravi dvoživci v gospodarstvu, imenujemo z latinsko besedo „pauperje“, to je ubožce ali siromake.

Mali obrat, malo gospodarstvo ali malo posestvo pa imenujemo ono, ki ga družina še lahko sama s svojimi lastnimi močmi obdela. To pa gre pri današnjem razvoju kmetijskega gospodarstva povprečno najvišje do 20 ha površine, pri čemur je tudi računano, da je v teh 20 ha zemlje tudi nekaj gozda zapopadnega. Na večjih posestvih je že treba najeti delavcev. Na posestvu od 5 do 20 ha kmetška družina, kakor pravimo „izhaja“, ne ostaja pa ji, da bi kopicila bogastvo; v normalnih letih živi normalno, kar podrazumevamo mi pod to besedo za normalno. Zato imenujemo mi takega kmeta malega kmeta. On je še vedno skromen in ubožen in zato tvori s prejšnjim razredom skupen razred ubožnih kmetov.

Nad 20 hektarji zemlje pa že začne premožnejši kmet, ki pri nas navadno ni več samo kmet, ampak tudi trgovec, gostilničar ali pa prekupčevalec. Ta je že, kakor pravimo, „trden“, dostikrat pa tudi že ošaben. On uporablja za obdelovanje svoje zemlje deloma svoje člane, toda že ne izhaja več z njimi in mora uporabljati tudi dninarje in hlapce. Do 50 hektarjev ga imenujemo srednjega kmeta.

Ako pa ima že čez 50 ha zemlje, potem pa člani njegove družine že redko delajo na polju. Oni so samo še pazniki in kontrolorji najetih delavcev, hlapcev in dekel. Tudi obdelujejo svojo zemljo že z različnimi poljedelskimi stroji. Tudi leti so po navadi udeleženi na drugih spekulacijah. Ker nastopa tu že pretežna ali izključna uporaba kupljene delovne sile (delavca) in strojev, so to že izrazita kapitalistična poljedelska oziroma kmetijska podjetja. Trgovina z lesom igra tu navadno že veliko vlogo. To je bogat kmet ali veleket, veleketič obrat.

Nad 100 ha pa nastopa že šolani ali nešolani upravitelj, je popolnoma kapitalistično vpeljan obrat in ga imenujemo veleposestvo.

Ako je pa združenih v eni roki več veleposestev, tedaj imenujemo to „latifundij“ in lastnika latifundija „latifundista“.

Kakor torej sledi iz te razdelitve, kmet ni razred sam zase, temveč poklic, ki razpada na več razredov, ki si po svojih gospodarskih interesih, kakor bomo pozneje videli, nasprotujejo. Napačno je torej govoriti o „kmečkemu razredu“, kakor to dela n. pr. Radič na Hrvaškem in čisto tudi socialisti. „Kmet“ je poklic, gospodarska kategorija, ne pa „razred“.

(Dalje prih.)

mesle. Ampak po volitvah si bomo morali priboriti svoje pravice in z bojem podpreti svoje zastopnike. Ne volitve, temveč boj. Toda volit gremo vseeno.

Kajti volitve so važne. One niso brez pomena! Tega ne more nikdo trditi, da izid osmega februarja ni važen. Zakaj?

Pogledajmo! Danes je v Beogradu PP-vlada, ki nima večine v parlamentu. Izvedla pa bo volitve zato, ker hoče dobiti večino v parlamentu. Radikali in demokrate bi radi utrdili svojo nadvlado s parlamentarno večino, da bodo potem trobili v svet, saj je ljudstvo za nami, samo par protidržavnih elementov rovari med narodom. In Pribičević bo potem v imenu parlamentarne države in v imenu „volje večine naroda“ pošiljal svoje fašistovske bande v rudarske revirje in ljubljanska predmestja.

Gre se za večino v parlamentu: Pašič in Pribičević hočeta ostati naprej na vladi in iščeta, kako bi se to dalo izvesti z volitvami in novim parlamentom. Kdo je pa ta vlada PP? To je diktatura srbske gospode nad narodi Jugoslavije. In to diktaturo je treba vrediti!

Kako?

Ali tako, da ostanemo doma za pečjo, zmignemo z rameni in celo „revolucionarno“ zabavljamo: volitve so švindel! Pašič in Orjuna bi se veselila tega, ker bi potem imela večino.

Torej gremo volit.

Koga?

Ali bomo vrgli diktaturo Pašiča in bele roke, če bomo volili Radiča, Korošca ali Prepeluha? Tega pa ne! Ali se spominjate, da je hotel celo Radič lani poletiti stopiti v Koroščevo vlado? Takrat pa je bil isti teror in ista mizerija kakor prej in pozneje. Ali naj volimo Korošca in njegovo „slovensko poštenost“? Ne! Jasno je za nas: če bo Pašiču manjkalo malo, malo do večine, tedaj bo Pašič sprejel klerikalce v vlado in klerikalci bodo vanjo šli ali podpirali skupaj s Prepeluhovci kakor nov Markov protokol! Torej ne klerikalcev!

Ali bomo vrgli frnikule za Prepeluha? Za tega političnega verižnika? Njegove republike se ne bo ustrašil Pašič, ampak se bo nasmehnil v svojo belo brado in dejal: glej, glej, h koritu bi rad, pa mu dajmo malo zobati, tako kot je že enkrat zobal skupaj z Žerjavom. In Prepeluh bo pozabil na republiko, ker niti resno ne misli ne na njo.

Socialističnih dlakocepcev, konsumarjev, razbijačev s parolo parlamentarizma in demokratizma tudi ne bomo volili.

Zato gremo na volišče in volimo edino-le: **Delavsko-kmečki republikanski blok.**

Zakaj, sodrugi?

Rekli smo, da vlada danes diktatura srbske gospode, monarhije in militarizma v Beogradu. Kdo jo bo vrgel? Kdo se bo boril resnično proti njej?

Samo ljudstvo! Samo delavci in kmetje, če se združijo v enotno in trdno bojovno zvezo! Delavci in kmetje zahtevajo svojo vlado, svojo republiko in v tem znamenju se zbirajo v republikanskem bloku. Radič, Korošec in Prepeluh se hočejo pogledati s srbskimi kapitalisti. Delavci in kmetje pa bodo obračunali tako s srbskimi kakor tudi s hrvatskimi in slovenskimi kapitalisti. Kdor ne dela, naj ne je! Tovarno delavcu, zemljo kmetu!

V tem volivnem boju je na eni strani hegemonija (nadvlada) srbske buržazije, na drugi strani pa se mora dvigniti **bojevni blok** zatiranih narodov, zatiranih delavcev in kmetov. Proti PP-bloku je treba postaviti blok delavcev in kmetov. V znamenju tega bloka se morajo izvršiti volitve 8. februarja.

Delavsko-kmečki blok moramo ustvariti. To je boj, to je bojna napoved Pašič-Pribičevićevemu režimu. In v znamenju tega bloka, tega boja bomo tudi vrgli 8. februarja kroglico za Delavsko-kmečki republikanski blok.

Mi sicer ne bomo dobili večine v parlamentu. Tudi če dobi opozicija večino, to je sicer važno, ali nikar misliti, da bosta PP odstopila. V omenjenem slučaju bi se Pašič in Pribičević požvižgala na parlament in bi poklicala na pomoč generale in vojake in jugofašiste. Potem bi odločal dejanski boj dveh sovražnih front.

Proti beogradski diktaturi Pašiča je

treba postaviti resnično odločen in bojeven blok delavcev in kmetov. Radič, Korošec in Prepeluh ne mislijo na boj, ampak samo čakajo, kdaj se bodo zopet prodali po najvišji ceni srbski gospodi.

Zato volimo samo Delavsko-kmečki republikanski blok. Ili pa moramo vsi na volišče! Kdor ne gre volit, ta podpira Pašiča in Orjuna. Kdor pa voli klerikalce, Prepeluha in drugo gospodo, ta bo pomagal, da ga bodo te stranke srbski gospodi prodale bolj drago, ker bodo imele več glasov in več poslancev.

Geslo delavcev in kmetov je: **Oslabiti kompromisarske in kapitalistične stranke Radiča, Korošca in Prepeluha ter vzpostaviti republikanski blok zavednih in nezadovoljnih delavcev in kmetov za odločen boj za zmago svobode in pravice.**

Na volišče! Ne sedite za pečjo! Ne zabavljajte, da so volitve švindel! Volitve so važne. Zato, sodrugi, krepko na delo po volitvah. Naš blok mora zmagati! Naš boj mora vzplamteti!

Volimo vsi starega voditelja delovnega ljudstva Slovenije, sodruga

MAKUČA.

Orjuna o svojih namenih.

Mi opozarjamo stalno proletariat na resničen namen Orjune: da brani kapitaliste pred nezadovoljnimi delavskim razredom in pridobitve slednjega uničuje, posnemajoč črne srajce Mussolinija. Resnično je proletariat in sploh vse delavno ljudstvo uvidelo to nevarnost in se ji je in se ji bo krepko stavljalo v bran. Naša trditve o orjuncih so potrdili napad na Delavski dom, dogodki v Šk fji Loki, umor Fakina, uboj petorice delavcev, požg Rudarskega doma, mečkanje prstov Juvanu i. dr.

Orjuna je oborožena garda kapitalistov in čuva v Jugoslaviji vlado srbske gospode nad narodi, ki stremijo po svoji samostojnosti.

V zadnji številki „Orjune“ pa priznavajo orjunaši čisto odkrito svoje krvniške namene. Nič ne olepšajo, nič ne govoričijo in besedičijo o naciji in domovini ter podobnih solzavih stvarih, marveč popolnoma jasno izjavljajo: **ker vojaki in žandarji niso dovolj zanesljivi, zato bodo orjunaške čete nastopale proti prevratnim elementom.**

Čitajmo, kako „Orjuna“ to razlaga. Tako-le piše:

„Prišlo je že v navado, da se tolažimo stalno v slučajih opasnih pojavov defetizma in anarhije v naši notranji politiki z običajnim lakoničnim vzklicem: Saj imamo še našo slavno vojsko! Pozabljajo pa med tem, da je vojska ogledalo naroda in da sedanja vojska ni ona divna, enodušna, nacionalno edinstvena predvojna srbska vojska, a še manj pa jugoslovenska. Danes rekrutiramo v vojsko poleg poštenih in resničnih nacionalnih elementov tudi mnogo anacionalnih (t. j. nenacionalnih) tipov, ki smatrajo vojni rok za nasilje in robovanje. Mnogi med njimi celo vstopajo v vojsko z očitnim namenom, da jo razdirajo in razdvajajo po prejetih navodilih.“

Orjuna se torej joka, da je armada slaba in ljudstvo „nezanesljivo“.

Nadalje čitamo:

„Vojska in orožništvo nista dovolj jaka in zanesljiva obramba za slučaj revolucionarnih nastopov, kadar se nahajajo v obeh tudi nezanesljivi elementi. Najlepši primer je baš Rusija! Val revolucije najlažje razbija s svojo čisto silo tudi formalno vezane edinice, dočim pa prožijo svestno (t. j. zavestno) organizirane čete Orjune v vsakem vrvežu najboljšo obrambo (t. j. obrambo) proti vsem prevratnim namenom in po-

izkusom. In ljuto se motijo oni, ki mislijo, da mnogi v tej zemlji (t. j. državi) ne mislijo na prevrate!“

V teh kratkih stvkih je ves evangelij Orjune. Proti delavcem in kmetom z oboroženo silo! Koga naj smatra Orjuna za „prevratnega in anacionalnega elementa“, če ne ravno delavca in kmeta, ki nista zadovoljna z Jugoslavijo? Pašič in Pribičević dobro vesta, kakšna je sodba delovnega ljudstva o današnji Eshaeziji. Da te nezadovoljne narode ukrotita, se poslužujeta posebnih fašistovskih organizacij, Orjune in Sernao. V imenu „nacionalnega edinstva“ vršita ti dve organizaciji nasilja nad ljudstvom v interesu srbske vladajoče buržazije. Ne pozabite, delavci in kmetje, na to dejstvo. Ne pozabite, kaj je Orjuna! Delavsko-kmetško republiko si bomo pridobili v boju s fašizmom in njegovim uničenjem. Nikakor pa ne drugače! Bridko vas varajo oni, ki to prezrejo, in ki na to sploh ne mislijo. Kako je mogoče klerikalcem doseči „svobodno Slovenijo“, če niso proti jugofašizmu in če niso, ko so bili na vladi, razpustili Orjuno? Kako bo prišel Prepeluh do svoje republike, če pozablja na Orjuno? Ali se Prepeluh boji? Ali misli, da bodo delavci in kmetje verjeli na obljubljeni republiko? Brez boja proti jugofašizmu ne bo svobode za delavca in kmeta! Prepeluh se previdno ogiblje tega poglavja, češ, ljudstvo ne bo prišlo na to misel. Njemu se gre za mandate in postal je — politični verižnik z republiko.

Organizirane čete Orjune proti „anacionalnim“ elementom — piše fašistovsko glasilo. Proletariat ve, kaj pomenja in oznanja tako pisanje. Bliža se 8. februar, ko bo glasovanje za ali proti PePetom.

In delovno ljudstvo bo v boju zmagalo, orjunci bodo pa propadli skupaj s PePeti.

Internacionalni pregled.

Mussolini grozi z Obznano in s črnimi srajcami.

Za novo leto je Mussolini presenetil opozicijo s svojo tiskovno naredbo, po kateri je bilo na en dan v celi Italiji zaplenjenih 12 časopisov. Nadalje je sklenil ministrski svet na predlog Mussolinija, da bo proti opoziciji nastopil z vso oštrstjo zakona. Vsa reakcija zadnje dni je izzvana vsled ponovnih obtežljivih razkritij, ki jih je obelodanil fašistični odpadnik Rossi po razkritjih Fincija. Ta razkritja prikazujejo Mussolinija v zločinski luči. On je dal povelj, da se izvršijo taki in taki zločini. Opozicija izrablja vse to, posamezne osebe zapuščajo fašistovske vrste in podajajo demisijske. Mussolini pa noče odjenjati in fašizem ne bo zapustil oblasti brez boja. Fašistovske čete se že zbirajo v provinci in v mestu Firenzi se je koncentriralo 20.000 črnih srajc, ki so demonstrirale skozi mesto ter uničili in zažgali tiskarno

opozicijskega časopisa. Pričakuje se nadaljnjih nasilstev s strani fašistov in razglasitev obsednega stanja.

Cankov v Bukarešti.

Kakor je slabo opravil Cankov svojo misijo v Beogradu — v kolikor se ni nanašala misija na protiboljševiški blok — tako je tudi v Bukarešti Cankov naletel na slab teren. I v Beogradu i v Bukarešti nastopajo vlade proti komunistom brez Cankovove vzpodbude. In ker se za to Cankovovo misijo protiboljševiškega bloka skrivajo obnem interesi Anglije, da si ustvari na Balkanu svojo oporo, je to njegovo potovanje v glavnem zgrešilo svoj namen. Jugoslavija in Rumunija sta dve polkolonije francoskega kapitala in Francija skrbno čuva svoje interese na Balkanu in v Srednji Evropi, prihajajoč v konflikt z angleškim imperializmom.

Cankov je sicer s svojim potovanjem

ojačil reakcionarno zvezo balkanskih držav proti boljševiški nevarnosti in sovjetski Rusiji, toda takega bloka, kakor si ga je zamislil po iniciativi Anglije, mu ni uspelo zgraditi.

Konferenca baltskih držav.

Baltiške države (na zapadu sovjetske Rusije) bodo imele 17. januarja t. l. konferenco, na kateri bodo zunanji ministri vseh držav, tudi Finska in Poljska, predlagali v podpis pogodbo o razsodišču. Nadalje bo konferenca sklenila poslati Franciji protestno noto proti oddajanju Wranglove mornarice nazaj sov. Rusiji, kajti potem bi imela Rusija najmočnejšo mornarico med državami ob Vzhodnem morju.

Aretacija komunistov v Madžariji.

V Budapešti je bilo aretiranih 430 komunistov. To so znaki protiboljševiškega bloka in ofenzive proti sov. Rusiji.

Iz sovjetske Rusije

Resnica o uniji sovjetskih republik.

Pod tem naslovom prinaša angleški dnevnik „Daily Herald“ poročilo Purcella, voditelja angleških strokovnih organizacij, o svojem nedavnem bivanju v sovjetski Rusiji.

Purcell pravi:

„Spominjam se, da sem pred mnogo leti, mislim, da l. 1903. čital knjigo And. Carnegia, ki je hotel dokazati, da bi našel ameriški kapital, če bi hotel gospodarsko izkoriščati južno Rusijo, da bi tam našel pravo Meko, finančni vrh, nov Mont Everest.“

Ko sem sedaj prepotoval po Ukrajini nad 5000 vrst (1 vrsta = 1·07 km), sem vedno mislil na tega kapitalističnega modrijana. Carnegie je hotel izkoriščanje naravnih bogastev v privatne svrhe, dočim so ruski delavci prevzeli nalogo, da izkoristiš domača bogastva in zemljo za splošne koristi.

Naj sem opazoval katerokoli kraj v donskem bazenu — so me presenetila tu nakupičena nasprotstva kapitalizma, bolje rečeno, nasprotstva njegove dediščine. Tu sem opazoval orjaški boj, ki hoče postati

gospodar nad vsemi temi fizičnimi in duševnimi, od kapitalizma podedovanimi defekti.

Tu sem videl, v kakšnih strašnih razmerah je živel ruski delavec pod carističnim režimom. Tu sem videl opustošenja, ki so jih napravili beli (kontrarevolucionarne bande).

Tu sem videl junaško in ogromno delo, ki ga je napravila sovjetska oblast s tem, da je premagala razbojniške tolpe in da zdravi rane, ki jih je zadobila ta lepa dežela.

Umazani preostanki kapitalizma nalagajo kolosalno delo novim gospodarjem, ki korakoma uničujejo zadnje razvaline kapitalizma in jih nadomeščajo z novo veličastno proletarsko zgradbo. Priznati moram sposobnost, voljo in disciplino delavske republike, ki mobilizira svoje armade za zgradbo novega sveta.

Ne najdem dovolj besed, da bi označil brezmejno krivdo kapitalizma, ko vidim, koliko umazanosti, nevednosti in preisdokov je zapustil.

V Grozniju in Bakuju sem videl isto sliko, le s to razliko, da je tu petrolej mesto premoga in soli. Povsod sem videl trdno voljo za pobijanje kulturnega po-

manjkanja in za ustvarjanje ugodnih človeških življenjskih pogojev.

Dalje. Streovka jasno priča o velikih naporih sovjetske oblasti za upostavo hidroelektričnih postaj, za organiziranje produkcije na znanstveni podlagi, za pobijanje teme in nevednosti.

Za ilustracijo energije in zavesti zmage, ki navdušuje ruske delavce, bom navedel sledeč odgovor nekega rudarja iz donskega bazena na opombo mojih angleških sodrugov. Moj tovariš je namreč omenil velike težkoče, proti katerim se je treba tu boriti. Nato je odvrnil ruski rudar: „Pomnite, da so rudniki naši!“

Največji primer energije in sposobnosti delavskega razreda je pa postaja Šatursk. Pred štirimi leti je bil ta kraj razdjan — o tem sem poročal po svojem prvem potovanju po Rusiji. Sedaj sem bil drugič tu in jaz ugotavljam največji napredek sovjetske republike.

(Konec prihodnjič.)

Imperialistični sunki proti sovjetski Rusiji.

Albanija je včasno priznala unijo sovjetskih republik. V tej Albaniji je bila na krmilu Fan Nolijska vlada, ki se je

naslanjala na kmetijske množice. S pomočjo Pašič-Pribečevičeve vlade je nastala proti Fan Nolijski vladi revolucija belih gardistov pod vodstvom Ahmet Zagul-paše. Ko so uporni fašisti že zmagovali, je zahtevala Jugoslavija (= pravilno PPŽ), Musolini in konservativna Anglija, da mora sovjetski poslanik zapustiti Albanijo. To pomeni odkrit sovražan nastop proti sov. Rusiji.

Medtem so albanski kontrarevolucionarji s pomočjo Anglije in Jugoslavije zmagali. To pomeni zmago albanskih fašistovskih veleposestnikov. Ta zmaga albanskega plemstva je mednarodnega pomena. S tem so imperialisti utrdili svojo protisovjetsko fronto na Balkanu.

Ta nastop angleške vlade proti sov. Rusiji je vzbudil veliko ogorčenje še celo med angleškim reformističnim proletariatom. Bivši angleški zdravstveni minister v Macdonaldovi vladi je n. pr. v Glasgou govoril na javnem shodu sledeče: „Jaz bom uporabil ne samo svoj čas, temveč posvetil bom vse svoje življenje za to, da mobiliziram delavstvo, da nameravam napad na sov. Rusijo se ne samo odbije, ampak da angleški proletariati v tem slučaju naskoči angleški kapitalizem. Angleški delavci imajo interes na obstoj sov. Rusije. Boj delavstva za svoje osvobodjenje zahteva najzlaščevšo obrambo sov. Rusije proti vsem napadom.“

Isto velja za naš proletariati.

Obvestilo.

Revija „Zapiski“ se je zakasnila radi tehničnih težav in radi tega ni priložena tej številki, marveč pride zanesljivo s prihodnjo številko Del.-kmečkega lista.

Uprava „Zapiskov“.

Dopisi.

Jesenice.

Pri nas so dolgo socialpatrioti držali delavstvo pod svojim vplivom. A sedaj po vseh njihovih početjih in izdajstvih so izgubili zaupanje med delavstvom, njihov bog Jeram je dokončal svojo vlogo. Delavstvo je razbilo socialdemokratske razbijače po pregovoru: kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade.

Klerikalci so hoteli z volivnimi shodi prikriti svoje grehe nad delavstvom in nam nasuti peska v oči. Ali mi smo jim na shodu povedali, da delavstvo ne bo glasovalo več za monarhiste in birače, ampak da bo volilo Delavsko-kmetški republikanski blok, da bo glasovalo za delavsko-kmetško republiko, da bo glasovalo za

Makuca in Ferčaja.

Trbovlje.

Volitve se bližajo in tiste stranke, ki so doslej teptale rudarje, bi hotele sedaj naloviti rudarske glasove. Pa jih ne bodo! Po vseh bridkih izkušnjah, po 1. juniju ne moremo mi glasovati za nobeno drugo listo, kot za resnično delavsko listo. In to pa je lista Delavsko-kmetškega Republikanskega bloka, katere nosilec je stari proletarski borec Makuc in okrajni kandidat Fric Ignac, ki pride meseca februarja iz celjske ječe, v katero je bil vržen, ker se je postavil v bran proti orjunskega lopovom. In gosposke stranke ter socialpatrioti se zavedajo tega odločnega razporedja med rudarji. Zato si niti ne upajo javno agitirati, ampak hočejo naloviti glasov z denarjem, s podkupovanjem in zahrbtnimi lažmi. Tako so imeli klerikalci v nedeljo shod, pa so ga tako tajno držali, da nismo mogli pravočasno zvedeti zanj, da bi šli na njega in da bi povedali klerikalnim agentom, da so nas orjunci pobijali in da je klerikalna vlada nadaljevala Žerjavovsko politiko. Klerikalci so se nam sicer dobrikali po 1. juniju, ukrenili seveda niso ničesar, a ko so prišli na vlado, so pokazali svoje pravo lice. Razpustili so Zvezo Rudarskih Delavcev, prepovedovali so vse rudarske shode in naše sodruge so držali v zaporih Socialpatrioti, prijatelji Žerjava, vedo, da so doigrali med rudarji. Rudarski proletariati je obračunal z radikalskimi podkupovalci, mešetarji in podkupljenci, z demokratsko-orjunskega banditi, s klerikalnimi birači, s socialpatriotskimi pokritimi rihtami in koritarji, z žerjavovskimi Prepeluhovi, skratka z vsemi strankami, ki tlačijo in mamijo proletariati. To bo rudarsko delavstvo dokazalo

8. februarja s tem, da bo šlo kompaktno na volišče in glasovalo za Makuca in Frica.

D. M. v Polju.

Tudi pri nas je zavladalo malo živahnije politično življenje. Meščanske stranke pošiljajo agenta za agentom, funkcionirajo prižnica, spovednica, Marijina družba in podobne ustanove SLS. Pretekli teden so sklicali klerikalci volivni shod v svojem Društvenem domu. Razbobnali so vest, da pride na shod dr. Korošec, da bi več ljudi spravili skupaj. In zbralo se je res precej ljudi, a ne samo klerikalcev, prišli so tudi razredno zav. dni delavci, da povedo ljudem resnico. Korošca ni bilo, prišel je „Slovenček“ urednik Smodej, ki rajši uganja politično agitacijo in farba ljudi, mesto da bi kot duhovnik delal za čast božjo. Smodej ni mnogo govoril, a tem več se je lagal. Rekel je tudi, da so „neodvisneži“ sklenili, da vsi glasujejo za klerikalce. Saj tudi ni mogel drugače, kot da je sipal peska v oči. Kajti klerikalci so jo s svojo politiko tako zavozili, da nasedajo klerikalcem le še oni, ki nimajo oči, da bi videli, in ušesa, da bi slišali. Smodeju je krepko odgovoril sodrug J. Žorga, ki je v svojem enournem govoru razložil današnji položaj, grehe meščanskih strank, med njimi klerikalcev in povedal, da morajo iti delavci in kmetje v boj za one zahteve, ki jih postavlja Delavsko-kmetški republikanski blok. Delavci so odobravalni Žorgova izvajanja. To je kaplana in od njega nahujskane ženske ter fantiče tako razburilo, da so hoteli z nasiljem preprečiti, da bi Žorga še dalje govoril. Ali niti Žorga, niti delavci niso dovolili, da bi klerikalni agenti zamašili njemu usta, da bi preprečili, da se sliši po Smodejevih lažeh resnična beseda. Da, klerikalci se boje resnice! A resnica bo prišla med ljudi. Klerikalci — birači delavcev in kmetov, nas ne bodo več vodili za nos, delavci in revni kmetje v D. M. v Polju, Zalogu in okolici bomo volili Delavsko-kmetški republikanski blok. Železničarji bomo vsi glasovali za Makuca.

Pismo iz Rajhenburga.

Za Delavsko-kmečki republikanski blok vlada kakor med delavci tako tudi med zavednejšimi kmeti močno navdušenje. Kogar sem doslej vprašal, kako misli voliti, vsak mi je odgovoril: „Ali naj volim mogoče klerikalce, ki so izdali slovensko ljudstvo, zatajili njegovo odločno voljo po samostojni Sloveniji in niti polovičarske avtonomije ne upajo več zahtevati? Ali naj volim dr. Korošca, ki še ni nikoli povedal, da ni monarhist in da je za republiko; tistega Korošca, ki je s svinčenkami zadušil železničarski štrajk in ki vedno vodi politiko bankirjev, fabrikantov in bogatih sploh. Ne, klerikalne stranke kot delavec (kmet) ne morem voliti, ker je to kraljeva monarhistična stranka, jaz sem pa reven delavec (kmet) in odločen republikanec.“

Ali naj volim orjunske demokrate (Žerjava), Pašičeve radikale in Puceljeve samostojneže, ki so se zvezali v nacionalni blok, da ohranijo sedanji nasilni režim, da ohranijo monarhijo in še bolj zasužnjijo Slovence? Ne, tudi tega srbskega monarhističnega nacionalnega bloka kot delavec ne morem voliti. Radič je sicer za mirotvorno (ne pa za delavsko-kmetško) republiko, je pa kapitalist in zato ni sprejel enotnega nastopa z vami, ker je on za tako republiko, v kateri bi še naprej vladala gospoda. Zato bom volil Delavsko-kmečki republikanski blok, ki je za samostojno republiko Slovenije, v kateri buržuazija ne bo imela oblasti, v kateri tudi ne bodo na vladi kapitalistični oderuhi, ampak bodo vladala delavec in kmet.“

Tako in enako slišim povsod in Rajhenburg bo sčasoma močna delavsko-kmečka trdnjava, katera bo skrhalo zobe orjunskim pobalinom pa tudi klerikalnim monarhistom in že itak umirajočim kapitalističnim sokašlem-demokratom.

Klerikalci sami vedo, da so s svojo monarhistično politiko zgubili zaupanje ljudstva. Župnik Tratnik tolaži sam sebe in druge pri vincu v Pleterskovi gostilni in dela vedoma napačne račune: Rajhenburg 500, Stolovnik 300, Anže 200 to bo „vse naše“. Pritrjujejo mu seveda tisti, ki pri mizi pijejo, pa še ti bodo v prvo skrinjico dali mesto kroglice — figo. Stari Ajdnik, sicer še govori, da je SLS „edina stranka“; pomaga mu novopečeni kapelnik Karat ali tudi ta dva bodeta počasi prišla do spoznanja, da škodita sebi in vsem zatiranim, če priporočata bogataško monarhistično klerikalno stranko. Kako nesigurni so klerikalci, kaže dejstvo, da

so veleposestnika Škoberneta postavili tudi v Konjicah, da bi ga z vezanimi listami skozi spravili. Ali fig bo veliko, kroglice malo in prav jim je, zakaj pa so izdali samostojnost Slovenije in republiko!

Druge stranke imajo samo nekaj gosposde za seboj, take ki še ne ve, da ni nič drugega, kot dekla kapitala. Imajo naši gosposde prožne hrbtenice in klanjajo se do črne zemlje, kadar pride in spicirati kak višji gospod iz Ljubljane ali Dunaja. Upamo, da bodo končno le prišli do spoznanja, da je treba nositi prepričanje v srcu in ne v žepu in trebuhu. Med to gosposdo, ki se tresse in klanja pred kapitalističnimi vampeži, spada orjunaška familija Sadarjev. To je tisti Sadar, ki je moral po preobratu bežati iz Zagorja iz strahu pred upravičenim maščevanjem delavstva. Tudi v Rajhenburgu se polni knjiga njihovih grehov in pokora bo huda. Ti orjunašiči: moče in dva sinova, ki vodijo rajhenbursko podružnico organizacije orjunccev, se odlikujejo v šikaniranju in maltretiranju slovenskega delavstva. Pa da vidite njihovo korajžje, kadar stoji pred njimi nemški kapitalist! Hlapčevstvo, klečplazenje, prilizovanje, hlinjenje, bojazen in smešna vlnudnost se menjavajo v obnašanju teh „nacionalistov“, ki gledajo svojega gospoda in boga kapitalista. Adjutant in trabant te orjunske dinastije je Hlebec Fric, ki je pokazal svojo „nacionalistično“ prepričanje v slučaju Osredkar in ki se je po 1. juniju hvalil po Rajhenburgu, da je tudi on sodruga Fakina pretepaval. Svoje junaštvo je pa ta nacionalist Fric dokazal z elegantnim skokom skozi okno v restavraciji ob priliki nekega pretepa, ki ga je izzval njegov prijatelj orjunc Sadar. Dacar, ki je avanziral, ko je opravljal sramotne štrajkbreherske posle, je seveda tudi orjunc. Fridau, Kokole, Rainer jim delajo družbo. O naši celi orjunski bandi na kratko tole: Oni izvajajo svoj „nacionalizem“ proti delavcem, proti revnim in tlačnim, nikdar pa še niso požgali hiše nobenemu kapitalistu, niso streljali na bogataše, niso skrivili lasu nobenemu nemškemu ali italijanskemu gosposdu kapitalistu, delavce drugih narodnosti pa terorizirajo, kakor jim ukazujejo njihovi gospodarji: mednarodni kapitalisti, pred katerimi imajo velik rešpekt, tem večji, čim večje so denarne subvencije, ki jih dajejo bogataši za orjuno. Zagrozen orjunc je tudi tukašnji trgovec Jeriček Blaž, ki si je iz delavskih in kmečkih žuljev nagrabil precejšnje premoženje. Temu gosposdu povemo danes tole. S svojimi žulji ne bomo podpirali tistih, ki nas tlačijo in terorizirajo. Trgovec Repič v Trbovljah, ki se je pokazal pri prvounjarskih dogodkih kot orjunc, je po 6 mesecih moral pobrati šila in kopita, prodati vse in iti iz Trbovelj, ker delavci ga niso več povohali. Gospodu Jeričku se bo zgodilo isto, če bo še v bodoče orjunašil.

Od bolj aktivnih orjunccev in orjunk moramo omeniti še poštarja Štrausa. Njega bomo strogo opazovali, da ne bo svojega službenega mesta izkoriščeval za orjunaške bandite. Restavratereje „franje“ se tudi pustijo angažirati od orjunccev, no tudi to razumemo: pri orjuncih je nekaj lepih fantov.

Kmetje in delavci živimo skrajno slabo. Visoki davki, draginja, nizke mezde in šikane z vseh strani. Od kapitalističnih strank ne moremo pričakovati izboljšanja, od monarhističnih strank bomo dobili le še hujšo reakcijo; zato pa bomo volili vsi revni in tlačeni

Delavsko-kmečki republikanski blok

katerega nosilec je sodrug Ivan Makuc. -- ant.

Orjunaški trgovec Repič moral iz Trbovelj.

Pametni trgovci, gostilničarji in kupčevalci sploh, ki si delajo denarce s tem, da po ceni kupujejo in drago prodajajo, so v svojem političnem ali javnem delovanju toliko prefrigani, da se javno ne udejstvujejo, če so nasprotnega političnega prepričanja, kot večina njihovih odjemalcev. Ta prebrisaniost je tudi razlog, da delavci in kmetje še mnogih trgovcev, gostilničarjev in kupčevalcev niso spoznali, da ne vedo še, da mnogi trgovci itd. z denarjem, ki ga dobivajo od svojih odjemalcev, podpirajo sovražnike in nasprotnike delavcev in kmetov. Ker ti gosposde dobro vedo, kaj jih doleti, če se zamerijo delavcem in kmetom, t. j. tistim, od katerih živijo. Repičev slučaj v Trbovljah naj služi za opombo vsem tistim obrtnikom, trgovcem in vsem drugim, ki mislijo,

da so delavci in kmetje še vedno tako nesposobni, da bodo nosili denar svojim nasprotnikom.

Trgovec Repič je prišel v Trbovlje po preobratu in kmalu je dobil dosti odjemalcev. V par letih si je napravil dobro eksistenco. Ko se je ustanovila orjunaška organizacija, je postal njen aktivni član in tudi uniformiran četaš je postal naš Repič. Kot tak je bil soudeležen pri 1. junjskih dogodkih in nosil prapor. Delavci in rudarji pa so sklenili, da po 1. junijem nihče ne bo kupil niti vžigalic pri trgovcu, ki podpira Fakinove morilce. Repič se je prestrašil, zahteval orožniško stražo in se opravičeval sem in tja. A kesanje je prišlo prepozno. Blago v trgovini se je kvarilo iz meseca v mesec in po šestih mesecih je trgovec orjunc Repič bil prisiljen prodati trgovino in odjadrati iz Trbovelj. Tudi v njegovem novem kraju ga bo zasledoval duh umorjenega Fakina. Trboveljski rudarji pa pravijo: Enega orjunca, ki je živel od naših žuljev, smo že odstranili, drugi pridejo sedaj na vrsto. Tudi učiteljem in učiteljicam povemo, da ne bomo več dolgo pošiljali otrok v šolo, kjer jih vzgajajo ljudje, ki so bili soudeleženi pri Fakinovi justifikaciji, posebno ono frajlo, ki je predlagala, naj se Fakinu reže jermenje, danes zopet spominjamo na 1. junij, da ne bo mislila, da smo nanjo že pozabili. Prvega junija rudarji in pošteni Trboveljčani ne bodo pozabili, dokler vseh že poznanih in še nepoznanih krivcev ne zadene kazen. Trepetajte morilci in vaši sokrivci požgalci!

Iz kočevske Sibirije.

Ja, ko prečitate ta naslov, se spomnite na rusko Sibirijo. Vsi znaki kažejo, da nasilstvo in zatiranje je identično predvojnimi ruskim razmeram. Rudarjev v pravem pomenu besede več ni, vse je razginal ravnatelj Biskupski, seveda vse za radikalno nacijo. Kar nas je še živih mrličev, si ne moremo pomagati sami, živimo kakor kaznjenci v Lipoglavu. Ravnatelj B, vidni reprezentant in zatiralec slovenskega rudarja, odpušča in sprejema rudarje v službo po svoji volji; koliko let kdo dela, je njemu postranska stvar. 28 Din plače na dan in zraven tega morajo bajtarji, ki so ob enem rudarji, še kako malenkost odrediti svojim predatojnikom, da ne dobe pasjo breco. Da, da, te sužnosti bo tudi enkrat konec, odpali bodo tirani in tirančki, želimo si tisto Kočevje, v katerem bo odločevala večina kočevskega prebivalstva. Jugoslovanske „svobode“ imamo že preveč, da nam še sapa pojema. Delavce pa svarimo pred Sibirijo kočevsko, rajši umrite drugod, kakor da bi se pustili zadaviti od kočevske svobode.

Okostnjak.

Guštanj.

V nedeljo, dne 21. dec. t. l. je priredil telovadni odsek DFE tukajšnje „Svobode“ akademijo. Nastopili so člani, članice, naraščaj in deca, moška in ženska. Nastop te mlade garde je zadivil celo nasprotnike našega pokreta. Trud enoletnega dela brez izvežbanih strokovnih voditeljev se je pokazal v vrnih nastopih vaj na orodju in prostih vaj. Nastop prostih vaj je motilo le nekoliko prenašlo in utrudljivo izvajanje kretenj, kar se je opazilo posebno pri daljših točkah. Drugače pa so aranžerji lahko zadovoljni z uspehom, posebno v današnjih razmerah, ko so lokalni kulturni delavci povsem prepuščeni lastni pridnosti in nimajo opore ne gmotne ne duševne v nobeni centrali in se tudi v političnem oziru nimajo nikamor nasloniti. Guštanjaska mladina je s svojim enoletnim delom pokazala, da hoče iti v pokretu naprej kljub razsulu v delavskem gibanju. To je velik pogum, vreden mladine, ki noče biti narodna organizacija, ampak garda bojnikov.

Daruj za MRP!

Zahvala.

Podpisani se zahvaljujem vsem delavcem tovarne Indus v Ljubljani, ki so me podpirali v moji bolezni ter zbrali zame za novo leto 287 Din, zlasti pa gre zahvala sodrugu Kajzerju.

Ljubljana, dne 30. decembra 1924.

Matija Vuković, sedlar.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje. Odgovorni urednik Josip Pezdur, sedlar.